



NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH200018
NAZWA
OBSZARU Czerwony Bór

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH200018	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Czerwony Bór

1.4. Data opracowania 2008-10	1.5. Data aktualizacji 2024-04
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2023-11
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 17 października 2023 r. w spr. soo Czerwony Bór (PLH200018)

Wyjaśnienia:	Korekta granic - zatwierdzona 02.2022 r.
--------------	--

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
22.0771

Szerokość geograficzna
52.9911

2.2. Powierzchnia [ha]:
4983.72

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL34

Podlaskie

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
2330			52.78		M	A	C	A	A
4030			25.85		M	A	C	A	A
5130			290.6		M	A	C	B	B
6120			1.36		M	B	C	B	C
9170			15.47		M	B	C	B	B
91E0			10.29		M	C	C	C	C
91I0			42.5		M	B	C	B	B
91T0			119.32		M	B	C	B	B

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
M	1352	Canis lupus			p				C	DD	D			
M	1337	Castor fiber			p				C	DD	D			
I	4030	Colias myrmidone			p				V	DD	A	B	A	C
I	1060	Lycaena dispar			p				P	DD	D			

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N09	3.29
N17	21.99
N10	0.76
N19	25.89
N16	48.01
N12	0.06
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Czerwony Bór zlokalizowany jest w północno-wschodniej części Polski, w zachodniej części województwa podlaskiego, w powiecie zambrowskim, w gminie Zambrów. Rozciąga się on na południe od miasta Łomży i na zachód od miejscowości Zambrów.

Teren Czerwonego Boru znajduje się w granicach Nadleśnictwa Łomża, obrębu Zambrów II, leśnictw Czerwony Bór i Tabędz. Specyfikę lasów tego terenu kształtują przede wszystkim drzewostany sosnowe porastające ciągnące się południkowo wzniesienia morenowe i wydmy. Obejmuje swym zasięgiem pozostałości lasów zwanych pierwotnie Puszczą Czerwoną, której nazwa pojawia się w dokumentach z lat 1503-1505. Nazwa tego obszaru związana jest z występowaniem modrzewia (o brunatno-czerwonym zabarwieniu kory), który dawniej był tutaj gatunkiem panującym (tzw. zambrowskie lasy modrzewiowe nazwane później Czerwonym Borem). Za czasów administracji pruskiej wycięto i wykarczowano prawie cały obszar tych lasów, tak, że w początku XIX wieku cała powierzchnia Czerwonego Boru przedstawiała pustkowie porośnię miejscami trawą i karłowatą sosną. W 1845 roku został przyjęty do realizacji projekt zagospodarowania Czerwonego Boru, a zalesienie przez siew zostało zakończone w 1859 roku. W tym czasie użytkowanie lasu prowadzono zrębami zupełnymi (Plany Urządzania Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Łomża 2005-2015). W latach 1860-1874, zalesianie obszaru Czerwonego Boru nadzorował natomiast Pan Wojciech Jastrzębowski (1799-1882), wybitny botanik, profesor Instytutu Rolniczo Leśnego w Marymoncie i założyciel Zakładu Praktyki Leśnej w Feliksowie koło Broku nad Bugiem (Kowalska 1976). Kolejny etap dewastacji drzewostanów Czerwonego Boru przypadał na okres I wojny światowej, a następny, na lata 1923-1926, kiedy monokultury sosnowe tego terenu nawiedziła katastrofalna gradacja sówki choinówki niszcząca cały drzewostan, który w efekcie został całkowicie usunięty. Po wyrębie lasu obszar ten przejęło wojsko, tworząc poligon wojskowy.

Reaktywowane w 1945 roku Nadleśnictwo Łomża objęło administracją zdewastowane po II wojnie światowej drzewostany uroczyska Czerwony Bór. Do odnowienia sztucznego stosowano głównie sosnę (Plany Urządzania Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Łomża 2005-2015). Na podstawie III rewizji urządzania lasu na lata 2000-2009, całość lasów Czerwonego Boru została zakwalifikowana do lasów ochronnych o szczególnym znaczeniu dla obronności i bezpieczeństwa państwa. Następnie, w latach 2001-2002, poligon wojskowy zlikwidowano, a jego teren przekazano Nadleśnictwu Łomża.

Z ogólnej powierzchni Obrębu Zambrów II - 6848,1805 ha - obejmującego obszar Czerwonego Boru - 64,42% stanowią grunty leśne, a 37,58% to grunty nieleśne. Wśród gruntów leśnych lasy ochronne zajmują powierzchnię 58,3 ha (1,4% w kategorii lasy wodochronne), a lasy gospodarcze to 3984,03 ha (98,6%). Dominującym typem siedlisk jest bór mieszany świeży (52,3%) z dominującą sosną *Pinus sylvestris* (59,03%) i z domieszką brzozy *Betula pendula* (39,5%). Kolejnym typem siedlisk pod względem zajmowanej powierzchni jest bór świeży (39,8%) również z dominującą sosną (95,6%). Bory suche natomiast to zaledwie 0,8% ogólnej powierzchni obrębu. Niewielki areal zajmują też płaty lasów mieszanych świeżych (4,2%) i lasów świeżych (0,2%), czy też siedlisk wilgotnych - borowych (0,6%) i lasowych (0,7%). Skład gatunkowy lasów mieszanych świeżych buduje głównie brzoza *Betula pendula* (42,7%) i sosna *Pinus sylvestris* (31,9%) przy mniejszym udziale modrzewia *Larix decidua* (11,0%) i dębu *Quercus robur* (11,6%). Dąb jest natomiast głównym gatunkiem lasotwórczym drzewostanów na siedliskach lasu świeżego. Na terenie Czerwonego Boru dominują gleby rdzawe właściwe (80,4%), bielkowo-rdzawe (8,5%) i brunatno-rdzawe (6,7%), podczas gdy udział pozostałych podtypów gleb (brunatnych wylugowanych, torfowych torfowisk niskich, murszowo-mineralnych) nie przekracza 0,1-0,7%. Wśród utworów powierzchniowych dominują piaski zwykłe (86,5%) oraz piaski żwirowate i żwiry (9,2%), podczas gdy udział innych utworów (piasków gliniastych, piasków na utworach pyłowych i pyłów, torfów na piaskach, murszów na torfach) kształtuje się w granicach od 0,1 do 1,7% (Plany Urządzania Gospodarstwa Leśnego Nadleśnictwa Łomża 2005-2015).

Czerwony Bór stanowi ważną ostoję oligo- i mezotroficznych siedlisk Natura 2000 występujących na gruntach mineralnych - muraw, wrzosowisk i jałowczysk, niedostatecznie chronionych w skali ogólnopolskiej, zwłaszcza w ostojach Polski północno-wschodniej.

Do najcenniejszych fragmentów Czerwonego Boru należą zarośla jałowca *Juniperus communis* (5130), występujące w mozaice z wrzosowiskami (4030) i różnego typu murawami. Jałowczyska spotykane są w postaci dużych płątów obejmujących często całe oddziały leśne, ale także w drobnopowierzchniowych lukach drzewostanów lub na okrajkach leśnych. Są one zlokalizowane głównie w północno-zachodniej, środkowej i południowo-zachodniej części terenu na obszarze dawnego poligonu wojskowego. Na najuboższych siedliskach zwydmionych piasków zarośla jałowca mają charakter stabilny i trwałe. Tam, gdzie podłoże jest żyśniesz i nieco bardziej wilgotne w procesie sukcesji wtórnej między krzewy wkraczają brzoza, sosna i osika, co prowadzi do stopniowego zwierania się drzewostanu, zacieniania powierzchni gleby i zamierania jałowca. Znaczna część zarośli jałowcowych została w ostatnich latach zniszczona na obszarach przygotowanych pod wielkopowierzchniowe zalesienia.

W kompleksie z jałowczyskami występują drobnopowierzchniowe płaty suchych wrzosowisk *Calluno-Arctostaphyion* (4030-3) oraz ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe ze związku *Koelerion glaucae* (6120-1) i wydmy śródlądowe z murawami szczotlichowymi *Spergulo-Corynophoretum* (2330-1).

Suche wrzosowiska występują w postaci bezdrzewnych zbiorowisk krzewinkowych z panującym wrzosem *Calluna vulgaris* i z bogatą florą mchów i porostów. Są to niskie i barwne zbiorowiska, także zlokalizowane głównie w północno-zachodniej, środkowej i południowo-zachodniej części terenu na obszarze dawnego poligonu wojskowego. Walory przyrodnicze wymienionych siedlisk nieleśnych na analizowanym terenie są duże, a reprezentatywność doskonała. W żadnym przypadku nie umniejsza tego ich ubóstwo gatunkowe - przeciwnie, nieliczny zestaw roślin naczyniowych charakteryzuje najlepiej wykształcone płaty muraw, wrzosowisk i jałowczysk, a wzrost bogactwa gatunkowego jest jednym z przejawów ich degeneracji. Płatom wrzosowisk i muraw towarzyszą często zarośla żarnowca miotlastego *Sarothamnus scoparius*, który jest tu, jak wszędzie na obszarze woj. podlaskiego, gatunkiem obcym geograficznie i ze względu na swoją ekspansywność, a także eutrofizację siedlisk pełni bardzo niekorzystną rolę. Na żyśniejszym podłożu na pagórkach morenowych zachowały się nieliczne pozostałości muraw kserotermicznych z tymotką *Boehmera Phleum phleoides*, które mają jednak skrajnie zubożały skład gatunkowy.

Wśród innych siedlisk o znacznej wartości przyrodniczej, zajmujących jednak zdecydowanie mniejsze powierzchnie na terenie Czerwonego Boru należy wymienić świeże (i wilgotne) łąki użytkowane ekstensywnie (6510), grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum* i *Melitti-Carpinetum* (9170-2), śródlądowe bory chrobotkowe *Cladonio-Pinetum* (91T0-1) i świetliste dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum* (91I0-1). W wymienionych zbiorowiskach roślinnych dobrze jest reprezentowany skład florystyczny gatunków wyróżniających poszczególne typy siedlisk. Mniej typowo wykształcone są natomiast zbiorowiska niżowego łągu jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum* (91E0-3), o drzewostanach zdominowanych przez olszę czarną *Alnus glutinosa*.

Najcenniejsze przyrodniczo siedliska leśne na obszarze Czerwonego Boru to dąbrowy świetliste *Potentillo albae-Quercetum* (91I0-1). Najlepiej zachowane, reprezentatywne płaty dąbrów chronione są w rezerwacie Dębowe Góry o powierzchni 99,62 ha, położonym na północy, poza głównym obszarem ostoi, na terenie leśnictwa Podgórze. Zbiorowiska dąbrów cechuje tu duże bogactwo florystyczne, a także występowanie wielu gatunków roślin podlegających ochronie prawnej i zagrożonych, takich jak koniczyna długokłosa *Trifolium rubens*, okrzyń łąkowy *Laserpitium prutenicum*, oman szorstki *Inula hirta* i turówka leśna *Hierochloë australis*. Świetliste dąbrowy, w postaci drobnopowierzchniowych płatów o zubożalym składzie gatunkowym występują także na pagórkach morenowych w południowo-zachodniej części ostoi. Z dąbrowami sąsiadują wszędzie grądy miodownikowe *Melitti-Carpinetum*, w których runie oprócz miodownika melisowatego *Melittis melissophyllum* rosną, między innymi, gnieśnik leśny *Neottia nidus-avis* i lilia złotogłów *Lilium martagon*. Bory chrobotkowe *Cladonio-Pinetum* (91T0-1) spotykane są sporadycznie na terenie ostoi i rozwijają się jako leśne stadium sukcesyjne na pagórkach wydmowych w kompleksie z zaroślami jałowca. Wielkie powierzchnie zajmują natomiast degeneracyjne postaci sosnowych borów świeżych i borów mieszanych świeżych, cechujących się bardzo zubożalym runem, nikłym podszytem i młodym, jednogatunkowym drzewostanem sosnowym.

O znacznej wartości przyrodniej Czerwonego Boru, obok siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, decydują również stanowiska gatunków zwierząt wymienionych w Załącznikach do Dyrektyw Rady EWG - bobra europejskiego *Castor fiber* (1337). Stanowiska bobra skupiają się głównie we wschodniej części Czerwonego Boru, w bliskim sąsiedztwie naturalnych cieków rzecznych i ich źródeł (m.in. rzeki Gać) oraz zbiorowisk niżowego łągu olszowego *Fraxino-Alnetum*.

4.2. Jakość i znaczenie

W obszarze PLH200018 przedmiotami ochrony są siedliska: 2330, 4030, 5130, 6120, 9170, 91E0, 91T0 i 91I0, ujęte w Załączniku I Dyrektywy siedliskowej oraz szlaczkoń szafraniec z Załącznika II.

2330 - Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi

W granicach obszaru siedlisko reprezentowane jest przez podtyp 2330-1 (Wydmy śródlądowe z murawami szczotlichowymi *Spergulo-Corynophoretum*), stwierdzonych na 14 stanowiskach. Reprezentatywność: A (doskonała); są to typowo wykształcone i doskonale zachowane płaty roślinne. Napiaskowe murawy szczotlichowe *Spergulo vernalis-Corynophoretum* na badanym terenie zasiedlają siedliska wydm śródlądowych wykształcone na piaszczystych glebach będących w początkowych stadiach rozwoju. Są one zbudowane głównie z niskich traw wąskolistnych o wzroście kępowym z dominującą szczotlichą siwą *Corynephorus canescens* oraz kobiercem krzaczastych porostów. Inicjują one proces zarastania luźnych piaszków i sukcesji zbiorowisk roślinnych na obrzeżach lasów, najczęściej w najbliższym sąsiedztwie pasa przeciwpożarowego otaczającego cały obszar byłego poligonu wojskowego. Szczotlichy dzięki łatwemu obsiewaniu i przystosowaniu do zasypywania, szybko zasiedla nagą wydmę, a w miarę zwiększającego się jej udziału i utrwalania podłoża, w badanych płatach zwiększa się liczba psammitów oraz wkraczają mchy –

w miejscach bardziej wilgotnych lub porosty – w miejscach bardziej suchych, pojawia się również wrzos oraz siewki sosny i jałowców. Powierzchnia względna: C; na podstawie oszacowania wartości. Stan zachowania: A (doskonały); walory przyrodnicze wydmy śródlądowych z murawami szczotlichowymi *Spergulo-Corynophoretum* na analizowanym terenie są duże, a stopień zachowania struktury i funkcji doskonały. Ocena ogólna: A (doskonała); na podstawie powyższych ocen;

4030 - Suche wrzosowiska

W granicach obszaru siedlisko reprezentowane jest przez podtyp 4030-3 (suchych wrzosowisk *Arctostaphylo-Callunetum*), stwierdzonych na 10 stanowiskach. Reprezentatywność: A (doskonała); reprezentują je typowe wykształcone i doskonale zachowane płaty roślinne. Powierzchnia względna: C; na podstawie oszacowania wartości. Stan zachowania: A (doskonały); wrzosowiska w Czerwonym Borze mają w większości doskonale zachowaną strukturę. Walory przyrodnicze suchych wrzosowisk *Arctostaphylo-Callunetum* na analizowanym terenie są duże, a reprezentatywność i stopień zachowania struktury i funkcji doskonały. Suche wrzosowiska występują tu w postaci bezdrzewnych zbiorowisk krzewinkowych z panującym wrzosem *Calluna vulgaris* i z bogatą florą mchów i porostów. Są to niskie i barwne zbiorowiska, także zlokalizowane głównie w północno-zachodniej, środkowej i południowo-zachodniej części analizowanego terenu na obszarze dawnego poligonu wojskowego. Występują tu zarówno w postaci wielkopowierzchniowych płatów zajmując całe oddziały leśne, jak i jako stadia inicjalne rozwoju roślinności w postaci drobnopowierzchniowych arealów na poboczach dróg leśnych, na zwydmionych, czy stromych skarpach. Ocena ogólna: A (doskonała); na podstawie powyższych ocen;

5130 - Zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych

Na terenie Czerwonego Boru stwierdzono 16 stanowisk występowania formacji z jałowcem *Juniperus communis*. Reprezentatywność: A (doskonała); typowo wykształcone i doskonale zachowane płaty roślinne. Jałowczyska występują tu w postaci dużych płatów obejmujących całe oddziały leśne lub w postaci drobnopowierzchniowych arealów w lukach drzewostanów lub na okrajkach leśnych. Są one zlokalizowane głównie w północno-zachodniej, środkowej i południowo-zachodniej części analizowanego terenu na obszarze dawnego poligonu wojskowego. Powierzchnia względna: C; na podstawie oszacowania wartości. Stan zachowania: B (dobry); na najuboższych siedliskach zwydmionych piasków zarośla jałowca mają charakter stabilny i trwały. Tam, gdzie podłoże jest żyzniejsze i nieco bardziej wilgotne w procesie sukcesji wtórnej między krzewy wkraczają brzoza, sosna i osika, co prowadzi do stopniowego zwierania się drzewostanu, zacieniania powierzchni gleby i zamierania jałowca (średni i słaby stopień zachowania). Znaczna część zarośli jałowcowych została też w ostatnich latach zniszczona na obszarach przygotowanych pod wielkopowierzchniowe zalesienia. Ocena ogólna: B (dobra); na podstawie powyższych ocen;

6120 - Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe

W granicach obszaru stwierdzono 1 stanowisko występowania ciepłolubnych muraw napiaskowych *Koelerion glaucae*. Reprezentatywność: B (dobra); siedlisko reprezentują średnio wykształcone i zachowane płaty roślinne. Powierzchnia względna: C; na podstawie oszacowania wartości. Stan zachowania: B (dobry) Ciepłolubne murawy napiaskowe *Koelerion glaucae* na terenie Czerwonego Boru mają postać niskich, luźnych i dość barwnych zbiorowisk trawiastych, o wyraźnie kępiastej budowie z widoczną dominacją gatunków kserotermicznych, z dużym udziałem roślin jednorocznych oraz roślin zarodnikowych i porostów. Warstwę zielną licznie budują *Koeleria glauca* i *Corynephorus canescens*, a razem z nimi występują *Dianthus carthusianorum* i *Helichrysum arenarium*. Występują one w miejscach suchych, nasłonecznionych, na terenach niemal płaskich, na nie użytkowanych gruntach porolnych, głównie w północno-zachodniej, środkowej-zachodniej i wschodniej części analizowanego terenu, często w bliskim sąsiedztwie pasa przeciwpożarowego. Walory przyrodnicze ciepłolubnych muraw napiaskowych *Koelerion glaucae* na analizowanym terenie są duże, a reprezentatywność i stopień zmienności struktury i funkcji dobrze zachowany. Ocena ogólna: B (dobra); na podstawie powyższych ocen;

9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny

W granicach obszaru siedlisko reprezentowane jest przez podtyp 9170-2 (Grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum* i *Melitti-Carpinetum*), stwierdzony na 1 stanowisku. Reprezentatywność: B (dobra); średnio zachowana typowość wykształcenia płatów roślinnych. W wymienionych zbiorowiskach grądowych dobrze jest reprezentowany skład florystyczny gatunków wyróżniających poszczególne typy grądów. Powierzchnia względna: C; na podstawie oszacowania wartości. Stan zachowania: B (dobry); grądy na tym terenie odznaczają się dorodnym drzewostanem złożonym z obu gatunków dębów, dębu szypułkowego *Quercus*

robur i bezszypułkowego *Quercus petraea* (szczególnie na terenie rezerwatu Dębowe Góry), z domieszką *Populus tremula* i *Betula pendula*. Bogato rozwinięta warstwa krzewów złożona z *Corylus avellana* i zwarty drzewostan powodują silne ocienienie dna lasu i redukcję roślinności warstwy zielonej oraz fragmentaryczne występowanie warstwy mszystej. Grądy subkontynentalne *Tilio-Carpinetum* i *Melitti-Carpinetum* (9170-2) na badanym terenie są jednak ważną ostoją eutroficznych gatunków lasów liściastych, w tym także wielu gatunków podlegających ochronie gatunkowej, jak *Melittis melissophyllum*, *Neottia nidus-avis*, *Lilium martagon* czy *Aquilegia vulgaris*. Ocena ogólna: B (dobra); na podstawie powyższych ocen;

91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

W granicach obszaru siedlisko reprezentowane jest przez podtyp 91E0-3 (łęgu jesionowo-olszowego *Fraxino-Alnetum*). Występują one na 3 stanowiskach. Reprezentatywność: C (znacząca); ze względu na znaczne odstępstwa od typowego składu gatunkowego. Powierzchnia względna: C; na podstawie oszacowania wartości. Stan zachowania: C (średni lub zdegradowany); słaby stopień wykształcenia siedliska wynika ze zmiany struktury drzewostanów, gdzie obok dominującej olszy czarnej *Alnus glutinosa*, w ich składzie gatunkowym zamiast jesionu *Fraxinus excelsior* występują głównie brzoza *Betula pendula*. Ocena ogólna: C (znacząca);

91I0 - Ciepłolubne dąbrowy

W granicach obszaru siedlisko reprezentowane jest przez podtyp 91I0-1 (światlista dąbrowa *Potentillo albae-Quercetum*). Stwierdzone na 1 stanowisku. Reprezentatywność: B (dobra); świetliste dąbrowy w południowo-zachodniej części Ostoi występują na pagórkach morenowych w postaci drobnopowierzchniowych płatów o zubożałym składzie gatunkowym. Razem z dąbrowami w sąsiedztwie występują wszędzie płaty grądu miodownikowego *Melitti-Carpinetum*. Powierzchnia względna: C; na podstawie oszacowania wartości. Stan zachowania: B (dobry); siedlisko budują drzewostany złożone z obu dębów, szypułkowego *Quercus robur* i bezszypułkowego *Quercus petraea*, z domieszką osiki *Populus tremula* i brzozy *Betula pendula*. W rezerwacie zbiorowiska dąbrów cechuje duże bogactwo florystyczne i występowanie wielu gatunków roślin prawnie chronionych i zagrożonych, takich jak koniczyna długokłosa *Trifolium rubens*, okrzyń łkowy *Laserpitium prutenicum*, oman szorstki *Inula hirta* i turówka leśna *Hierochloë australis*. Ocena ogólna: B (dobra); na podstawie powyższych ocen;

91T0 - Sosnowe bory chrobotkowe

W granicach obszaru siedlisko reprezentowane jest przez podtyp 91T0-1 (Śródlądowy bór chrobotkowy *Cladonio-Pinetum*). Stwierdzone na 5 stanowiskach. Reprezentatywność: B (dobra); średnio zachowana typowości wykształcenia płatów. Wynika to z faktu, że jego płaty rozwijają się tutaj jako leśne stadia sukcesyjne na pagórkach wydmych w kompleksie z zaroślami jałowca. Powierzchnia względna: C; na podstawie oszacowania wartości. Stan zachowania: B (dobry); Ocena ogólna: B (dobra); na podstawie powyższych ocen;

4030 - Szlaczkoń szafrańiec *Colias myrmidone*

W skali Polski w ostatnich kilkunastu latach zaobserwowano dramatyczny zanik gatunku. Jest skrajnie zagrożony w skali Unii Europejskiej – kategoria CR wg Czerwonej Listy Motyli dziennych Europy (Van Swaay i in. 2010). Ostatnie badania gatunku przeprowadzone w 2021 r. podczas których gatunku nie znaleziono, mimo zlokalizowania siedlisk sprawiających wrażenie odpowiednich. Gatunek w Ostoi był po raz ostatni obserwowany w postaci pojedynczych osobników w roku 2019. Brak jakiegokolwiek obserwacji gatunku w ostatnim czasie skłania do postawienia hipotezy o jego wyginięciu na terenie obszaru Czerwony Bór PLH200018. Jednakże zostawiono gatunek w celu podjęcia próby jego reintrodukcji. Stan populacji: C; parametry populacji uległy pogorszeniu (z FV na U2) ponieważ gatunek w Ostoi był po raz ostatni obserwowany w postaci pojedynczych osobników w 2019 roku. Stan zachowania: B; odnośnie siedlisk, to choć mają one efemeryczny charakter i w dużej mierze powstały dzięki dawnemu użytkowaniu militarnemu (obszar Natura 2000 obejmuje przede wszystkim tereny byłego poligonu) i obecnie część z nich ulega degeneracji w skutek zarastania, a część wskutek wprowadzania gospodarki leśnej (przy tym gatunek może funkcjonować przez jakiś czas na części odnowień i zalesień) to wydaje się jednak, że przynajmniej elementy siedlisk zachowane są w dobrym stanie i w wielu przypadkach istnieją możliwości renaturyzacji. W związku z tym najbardziej adekwatną oceną jest B. Izolacja: A. Wszystko na to wskazuje, że populacja z Czerwonego Boru jest obecnie izolowana (odległość od populacji w Puszczy Knyszyńskiej wynosi ok. 100 km). Ocena ogólna: C; stanu ochrony szlaczkonii szafrańca na obszarze Ostoi odpowiada ocenom perspektyw którą

należy ocenić na złą (U2), wynika z faktu, że gatunek nie jest obserwowany w Ostoi po roku 2019. Dodatkowo podjęto decyzję o zaznaczeniu pola zaniku gatunku – x.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	B		i
M	B02.01		i
M	G01.02		o
L	J01		o
L	I01		i
L	D01.02		i
M	D01.02		o
L	J02.11		i
M	B01		i
M	A01		i
L	D01.04		o
L	E01.04		o
M	D01.01		i
M	E01.03		o
L	H05		o
M	E01		o
L	B02.02		i
M	H04		o
L	E01.01		o
M	G01.03		o
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	X		b
L	J01		o
L	G01		i
M	A01		i
M	D01.01		i
L	A05.01		o
L	J02.04		i
L	A03		i
L	B02.03		i
L	A04		i

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie

kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,
 O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.
 i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

[1.] Sokołowski A. W. 1998 Roślinność rezerwatu Dębowe Góry w województwie łomżyńskim Parki Narodowe i Rezerwaty Przyrody 17(1) 3-14; [2.] Wołkowycki M. 2006. Materiały niepublikowane; [3.] Bargielski J. 2007. Program Ochrony Przyrody. Referat w sprawie aktualizacji programu ochrony przyrody Nadleśnictwo Łomża, Łomża, manuskrypt; [4.] Chętnicki, W. 2008. Materiały niepublikowane; [5.] Łaska, G. 2008. Materiały niepublikowane; [6.] Wołkowycki D. 2008. Materiały niepublikowane; [7.] Van Swaay C.A.M., Collins S., Dusej G., Maes D., Munguira M.L., Rakosy L., Ryrholm N., Šašić M., Settele J., Thomas J.A., Verovnik R., Verstrael T., Warren M.S., Wiemers M., Wynhoff I. 2010. Do's and don'ts for butterflies of the Habitats Directive. Report VS2010.037, Butterfly Conservation Europe & De Vlinderstichting, Wageningen, 49 ss.; [8.] Sielezniew M. 2013. Materiały niepublikowane; [9.] Sielezniew M. 2014. Wyniki inwentaryzacji płatów potencjalnych siedlisk szlaczkonía szafrańca *Colias myrmidone* w obszarze Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018. Instytut Biologii Uniwersytetu w Białymstoku na zlecenie GDOŚ. Materiały niepublikowane; [10.] Sielezniew M., ProHabitat, 2021. Mięsikowski M., Stankiewicz M., GOBIO, 2021. Ekspertyza przyrodnicza na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy o szlaczkoniu szafrańca *Colias myrmidone* w obszarze Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018. Materiały niepublikowane RDOŚ w Białymstoku.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL02	1.99				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL02	Dębowe Góry	*	1.99

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

[Powrót](#)

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku
Adres:	Polska Dojlidy Fabryczne 23 15-554 Białystok
Adres e-mail:	sekretariat@bialystok.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☒ Tak	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 13 maja 2014r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018 (Dz. U. Woj. Podl. 2014 poz. 1946) Link: http://edziennik.bialystok.uw.gov.pl/#/legalact/2014/1946/
	Nazwa: Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 09 stycznia 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Czerwony Bór PLH200018. Link: https://edziennik.bialystok.uw.gov.pl/legalact/2018/217/
☐ Nie, ale jest w przygotowaniu	
☐ Nie	

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH200018

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--